

Sygn. akt V U 98/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Adrianna Mongiallo

Protokolant: star. sekr. sądowy Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku W. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania W. D. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 17 grudnia 2015 r.

znak (...)

oddala odwołanie

sygn. akt V U 98/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 17 grudnia 2015r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy W. D. (1) prawa do emerytury, gdyż wnioskodawca nie osiągnął 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 1 stycznia 1999r. W uzasadnieniu decyzji podano, że nie uwzględniono okresu od 10 października 1971r. do 1 lutego 1974r. jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, z uwagi na brak dokumentów potwierdzających użytkowanie gruntów rolnych w tym okresie.

Wnioskodawca wniósł od powyższej decyzji odwołanie, domagając się zaliczenia jako pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie zakwestionowanym przez organ rentowy. Podniósł, że w latach 1957-1990 jego ojciec M. D. dzierżawił grunty rolne o pow. 1,8 ha od Nadleśnictwa Z., na których rodzice prowadzili gospodarstwo rolne w R..

W odpowiedzi na powyższe odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, argumentując, jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca W. D. (1) urodził się (...) Na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 24 lata, 11 miesięcy i 8 dni stażu pracy, w tym: 23 lata, 9 miesiące i 21 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

niesporne

Ojciec wnioskodawcy - M. D. był zatrudniony jako leśniczy w Nadleśnictwie Z. w okresie od 01 stycznia 1954r. do 31 grudnia 1990r. Mieszkając w leśniczówce w R. prowadził jednocześnie z żoną gospodarstwo, korzystając z nieruchomości rolnych z tytułu przysługującego mu deputatu leśnego w postaci bezpłatnego korzystania z gruntów rolnych. Korzystał też z deputatów odpłatnych z nadleśnictwa oraz pól dzierżawionych od Gminy Ś.. Powierzchnia gospodarstwa rolnego rodziców wnioskodawcy była zmienna na przestrzeni lat. Deputaty leśne przydzielane były na zasadzie porozumienia między zainteresowanymi pracownikami Nadleśnictwa. Do roku 1989r. przydział deputatów nie był dokładnie dokumentowany. Z łąk leśnych i pastwisk korzystano bez limitów powierzchni. Działki rolne były zajmowane według potrzeb gospodarstwa. Na dzień 1 czerwca 1967r. ojciec wnioskodawcy korzystał z deputatów leśnych w wymiarze 0,33a obsiewów owsa, 0,56a ziemniaków, 0,03a warzyw. Nadto posiadał 2 krowy, 2 świnie, 13 owiec, 8 kur i 10 kaczek.

Rodzice wnioskodawcy zgłosili się do ubezpieczenia społecznego rolników od 1 stycznia 1979r., wskazując że prowadzą gospodarstwo rolne o powierzchni 0,94 ha. Do 31 grudnia 1990r. prowadzili działalność rolniczą. Od 1 stycznia 1989r. podlegali innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Rodzice wnioskodawcy skupiali się hodowali krowy, świnie i owce. Siali też zboże, sadzili ziemniaki, buraki, warzywa. Po ukończeniu szkoly podstawowej wnioskodawca pozostał z rodzicami w R., gdzie pracował głównie przy hodowli zwierząt.

d o w ó d : - akt a emerytalne W. D. (1) ;

- akt a dotycząc e renty rodzinnej W. D. (2) ;

- akt osobowe M. D. za okres zatrudnienia w Nadleśnictwie Z. ,

- oryginał zeszytu z nieformalnymi zapiskami dotyczących użytkowania gruntów rolnych we wsi R. , w tym dzierżawy gruntów rolnych przez M. D. nadesłany ch przez Nadleśnictwo Z.;

- informacja KRUS PT w J. z 2 5.05.2016 r. i z 15.06.2016 r. z dołączonymi kartami e widencyjnymi ubezpieczonych, k. 38 i 51-53;

- zeznania świadka W. D. (2) , e-protokół z 10.05.2016r. od 00:04:09;

- zeznania świadka I. G., e-protokół z. 10.05.2016r. od 00:23:05;

- zeznania świadka K. H. (1) , e-protokół z 10.05.2016r. od 00:30:04;

- zeznania świadka H. P. , e-protokół z 10.05.2016r. od 00:41:15;

- przesłuchanie wnioskodawcy , e-protokół z 10.05.2016r. od 00:56:21 .

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest nieasadne.

Wnioskodawca domagał się w niniejszym postępowaniu przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych

do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu.

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W sprawie bezsporne było, że na dzień 01 stycznia 1999r. wnioskodawca wykazał 24 lata, 11 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Kwestią sporną było natomiast, czy zaliczeniu na poczet ogólnego stażu pracy wnioskodawcy uprawniającego do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, podlegają okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 10 października 1971r. do 1 lutego 1974r.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując jak okres składkowy, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury - ale tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Przepis ten nie precyzuje, na jakich warunkach wykonywanie czynności w gospodarstwie rolnym może zostać uznane za pracę w tym gospodarstwie, jednak zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem (por. wyrok SN z 28.05.1997r., II UKN 96/96, wyrok SN z 3.12.1999r., II UKN 235/90, wyrok SN z 3.07.2001r. II UKN 466/00) przyjąć należy, że warunkiem uznania takich czynności za pracę w gospodarstwie rolnym jest wykonywanie tych czynności przez osobę spełniającą kryteria „domownika” określoną w art. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - tj. osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa lub w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie oraz w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy (tj. przekraczającym 4 godziny dziennie). Definicję gospodarstwa rolnego zawiera ustawa z 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U.1989.24.133). W pierwotnym jej brzmieniu art. 2 pkt. 4 definiował gospodarstwo rolne jako będące we władaniu tej samej osoby nieruchomości rolne, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą obejmującą grunty rolne i leśne wraz z budynkami, urządzeniami i inwentarzem, oraz prawa i obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa - o powierzchni co najmniej 0,5 ha.

Natomiast kwestię przyznawania gospodarstw deputatowych leśnych, to w spornym okresie obowiązywało rozporządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 8 listopada 1965r. w sprawie uposażenia pracowników przedsiębiorstw lasów państwowych. Na podstawie § 6 ust. 1 pracownikom zatrudnionym w nadleśnictwach mogły być przydzielane do bezpłatnego korzystania grunty rolne (orne, łąki, sady i ogrody) o powierzchni odpowiadające 0,5 ha gruntów III klasy na pracownika. Z kolei w myśl przepisu § 6 ust. 4 w nadleśnictwach posiadających większą powierzchnię gruntów rolnych mogły być pracownikom dodatkowo przydzielone do korzystania grunty orne i łąki odpłatnie na warunkach ulgowych, które zobowiązany był określić Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego. Łączna

powierzchnia gruntów rolnych oddanych pracownikowi do korzystania bezpłatnie i odpłatnie nie mogła przekraczać 2 ha. Natomiast zgodnie z treścią ustępu 5 tego artykułu, jeżeli po przydzieleniu gruntów zgodnie z przepisami ust. 1-4 pozostała w nadleśnictwie nadwyżka gruntów, których zagospodarowanie na zasadach ustalonych przepisami w sprawie wyłączenia i włączenia do państwowego gospodarstwa leśnego państwowych gruntów nieleśnych oraz lasów okazało się niecelowe, Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego mógł zezwolić, aby z nadwyżki tej przydzielone zostały pracownikom do korzystania dodatkowo grunty orne i łąki na warunkach określonych w ust. 4, z tym że łączna powierzchnia gruntów rolnych oddanych pracownikowi do korzystania bezpłatnie i odpłatnie nie mogło przekraczać 3 ha. Na podstawie zaś § 7 rozporządzenia Ministrowi Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego przyznano uprawnienie do ustalenia, którym pracownikom zatrudnionym w nadleśnictwach i jednostkach organizacyjnych szczególnych oraz w jakim zakresie i na jakich warunkach będzie dozwolony bezpłatny wypas inwentarza.

W orzecznictwie przyjmuje się, że generalnie gospodarstwo deputowane - także złożone z deputatów odpłatnych nie jest gospodarstwem rolnym, a stanowi jedynie rodzaj uzupełnienia uposażenia pracownika, przeznaczonego na zabezpieczenie potrzeb jego i rodziny, zaś przyczynienie się przez członków rodziny pracownika do osiągnięcia pożytków z tych gruntów, w granicach uprawnień samego pracownika, nie może być uznane za pracę w gospodarstwie rolnym (por. wyroki: Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 25.04.2006 r. sygn. akt III AUa 158/06 oraz z 23.04.2008r., III AUa 310/08; Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15.09.2004r., III AUa 1326/03; Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 23.11.2012r., III AUa 833/12).

Ponadto należy wskazać, że jakkolwiek w postępowaniu przed sądem nie obowiązują ograniczenia, co do zakresu środków dowodowych na okoliczności wykazania spornych przesłanek świadczenia, unormowane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), to nie oznacza to jednak dopuszczalności dokonywania przez sąd ustaleń istotnych okoliczności sprawy w sposób przybliżony, hipotetyczny czy prawdopodobny. Udowodnienie spornych przesłanek wymaga dowodów pewnych, a takimi z reguły nie mogą być jedynie ogólne, nieszczegółowe zeznania świadków.

Mając na uwadze zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd uznał, że brak było podstaw do uwzględnienia wnioskodawcy spornego okresu jako okresu uzupełniającego w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Zgromadzony materiał dowodowy nie dostarczył żadnych miarodajnych dowodów, na podstawie których Sąd byłby w stanie odtworzyć stan posiadania gruntów rolnych przez rodziców wnioskodawcy w spornym okresie i określić jakie części były dzierżawione od gminy, jakie stanowiły deputat leśny nieodpłatny, jaki odpłatny. Zeznania świadków w tym względzie są bardzo niedokładne, a co więcej nie zachowały się dokumenty na powyższe okoliczności sporne. Przedstawiona dokumentacja stanu deputatów za rok 1967 i zeszyt z zapiskami w tym zakresie - zawierający ich ewidencję od roku 1989, nie dotyczą spornego okresu 1971-1974. Jedynie pośrednio przeczą one nadto twierdzeniom wnioskodawcy, iż gospodarstwo rolne rodziców było złożone z gruntów o powierzchni 1,8 ha. Z w.w. dokumentów wynika, że deputaty przyjęte przez ojca wnioskodawcy były mniejsze, w tym z wysokim prawdopodobieństwem, graniczącym z pewnością, chodziło głównie o deputaty leśne nieograniczone i nieodpłatne, skoro rodzice wnioskodawcy skupiali się na hodowli owiec i krów. Łąki i pastwiska leśne obejmowane były w posiadanie przez leśniczych bezpłatnie, a jak podała świadek H. P. - pracownicy nadleśnictwa pobierali deputat leśny na zasadzie porozumienia między sobą, tj. jeśli jedna osoba nie potrzebowała gruntu, a ktoś chciał więcej gruntu, to mógł wziąć więcej pola. Jeśli nie chciał uprawiać gruntu, to bez konsekwencji pozostawiał je w każdym czasie. Zapiski odrębne za rok 1967 wskazują zaś na niewielką ilość zasiewów przez M. D..

Co więcej - zgromadzone w postępowaniu dokumenty na okoliczność posiadania gruntów dzierżawionych od Gminy Ś. wskazują, że mimo obowiązku zgłoszenia do ubezpieczenia rolniczego od 1 lipca 1977r., rodzice wnioskodawców zgłoszeni byli do tego ubezpieczenia dopiero od 1 stycznia 1979r., deklarując niewielką powierzchnię prowadzonego gospodarstwa, tj. 0,94 ha, a nie, jak twierdzili świadkowie ok. 2-5 hektarów.

Dokumenty na powyższą okoliczność - karty ewidencyjne ubezpieczenia rolniczego rodziców wnioskodawcy nadesłane przez KRUS PT w J. są w pełni wiarygodne, stąd Sąd pominął dowód z uzupełniających zeznań świadków W. D. (2)

i K. H. (1), które w istocie miały zeznawać na okoliczność treści tych dokumentów. Ponadto świadkowie ci słuchani na okoliczność pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym, wskazywali na fakt dzierżawy gruntów od Gminy lecz nie wykazali na ten temat szczegółowej wiedzy, stąd ich późniejsze zeznania, po dopuszczeniu dowodu z dokumentów na tą okoliczność, byłyby nieprzydatne dla dokonania ustalenia rzeczywistego stanu w sprawie. Świadek K. H. (1) - siostra wnioskodawcy - w ogóle nie potrafiła podać wielkości pola i łąk - nawet w przybliżeniu. Matka wnioskodawcy W. D. (2) pamiętała jedynie, że coś było płacone do Gminy za pole i do Nadleśnictwa również, ale nie potrafiła wskazać czasookresu. Mając na uwadze upływ długiego czasu (45 lat) uznać należy, że zeznania tych świadków nie mogłyby w sposób wiarygodny wykazać powierzchni uprawianych gruntów w spornym okresie, zwłaszcza – jak wskazano wyżej z uwagi na dokumenty potwierdzające rolnicze ubezpieczenie społeczne rodziców wnioskodawcy.

Z tych też względów Sąd uznał, że zaskarżona decyzja odpowiada prawu i w konsekwencji odwołanie wnioskodawcy oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.